

protocol

Dyslexie

schooljaar 2025-2030

Een leerling met dyslexie kan alleen slagen op eigen leerniveau als er sprake is van:

- ***Een sterke motivatie van de leerling.***
- ***Ondersteuning van het thuisfront.***
- ***Een school met een adequaat dyslexiebeleid.***

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Bladzijde
1. Definitie en kenmerken dyslexie	4
Dysorthografie	5
2. Dyslexiebeleid Maris College	6
3. Doelen en uitgangspunten dyslexiebeleid	8
4. Dyslexie: signalering, begeleiding en onderzoek	9
5. Maatregelen en faciliteiten	10
6. Dyslexie in de les	12
7. Coördinator Passend Onderwijs, teamleider, mentor en medewerker ICT inzake dyslexie	13
8. Aangepaste programma's en ontheffing voor moderne vreemde talen Frans en Duits	14
9. Faciliteiten bij toetsen en aanschaf digitale schoolboeken	17
10. Interessante en informatieve websites	19

1. Wat is dyslexie? Definitie en kenmerken

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen, schrijven en/of spellen op woordniveau (Stichting Dyslexie Nederland, www.stichtingdyslexienederland.nl). Dyslexie is een leerstoornis, wat betekent dat het probleem blijft bestaan (Tops & Boons, 2013). Er is sprake van didactische resistentie. Extra hulp en inspanning leiden niet of nauwelijks tot verbetering (Henneman, Bekebrede, Cox & De Krosse 2013).

Dyslexie heeft niet alleen betrekking op talen, maar op alle vakken die beroep doen op het lezen, schrijven en automatiseren. Hierdoor kunnen kinderen met dyslexie wat betreft schoolprestaties achterblijven in vergelijking met leeftijdsgenoten.

Alleen een geregistreerde GZ-psycholoog of een gedragswetenschapper met BIG-registratie mag vaststellen of er sprake is van dyslexie.

Problemen die kenmerkend kunnen zijn voor dyslexie kunnen als volgt worden samengevat:

PROBLEEM BIJ :	KOMT TOT UITING BIJ :	CONSEQUENTIES :
Het automatiseren	Directe woordherkenning (technisch lezen)	Slecht tekstbegrip, traag lezen
	Onthouden van woordbeelden	Foutieve spelling
	Onthouden van losse gegevens	Tafels rekenen, jaartallen, topografie, formules, rijtjes, woordjes en begrippen beklijven niet
	Twee dingen tegelijk doen	Schrijven en luisteren is moeilijk. Aantekeningen goed overnemen is lastig
	Informatieverwerking	Moeite met werkstuk maken / zelfstandige opdracht
Moderne vreemde talen	Het horen van klankverschillen	Foutieve spelling
	Fonetische uitspraak (= een woord uitspreken zoals het klinkt)	Foutieve uitspraak of verhaspelen van woorden

Verbale vaardigheden	Het vinden van de juiste woorden	Leerling maakt verbaal zwakke indruk. Dit geldt ook voor schriftelijk werk
	Het onder woorden brengen van een verhaal. Spreekt bij voorkeur in korte zinnen	Idem
Concentratie	Het zich moeilijk kunnen afsluiten van onbelangrijke zaken of achtergrondgeluiden	Snel afgeleid zijn
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Lage cijfers ondanks grote inspanning	Frustratie en demotivatie

(bron: Schoots-Willie, H., i.o.v. Min. OC&W, Dyslexie, een praktische gids voor scholen in VO, 2002)

NB:

Dysorthografie is een spellingsstoornis. Leerlingen met deze stoornis hebben veel problemen om foutloos te schrijven bij woorden die anders geschreven worden dan ze klinken. Iemand met dysorthografie schrijft dus letterlijk wat het hoort. De spellingsstoornis dysorthografie valt onder dyslexie.

Bij dyslexie hebben leerlingen problemen met lezen, begrijpend lezen en schrijven.

Bij dysorthografie heb je voornamelijk moeite met schrijven en minder met het lezen.

2. Dyslexiebeleid binnen het Maris College

Gestreefd wordt naar een model van geïntegreerde begeleiding. Dat is geen apart, geïsoleerd systeem binnen de school, maar een geïntegreerd onderdeel van de organisatie. Iedereen werkt daarin met elkaar samen. Een goed dyslexiebeleid is de zorg van allen binnen een school. Het betekent bovendien dat leerling en ouders er onderdeel van uit maken en er ook een eigen verantwoordelijkheid in hebben. Zo ontstaat de driehoek leerling-school-ouders.

Het dyslexiebeleid is gebaseerd op- en volgt het landelijke beleid ten aanzien van dyslexie dat is vastgelegd in het protocol voor het Voortgezet Onderwijs (Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs, handreiking voor directie, middenmanagement en vakdocenten, Koos Henneman, Judith Bekebrede, Albert Cox, Hedwig de Krosse, Masterplan Dyslexie, 2013). Het protocol geeft achtergrondinformatie over dyslexie, omschrijft de belangrijkste activiteiten met betrekking tot het omgaan ervan en schetst richtlijnen en procedures voor het verstrekken van faciliteiten.

Wettelijk kader

Scholen zijn verplicht aanpassingen die een leerling met een beperking vraagt te realiseren op basis van de wet Gelijke Behandeling op grond van een handicap of chronische ziekte (Henneman, Bekebrede, Cox & De Krosse, 2013).

Artikel 55

‘De schoolleiding kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de schoolleiding de wijze waarop het examen zal worden afgelegd, met dien verstande dat aan de overige bepalingen in dit besluit wordt voldaan. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.’ (Henneman, Bekebrede, Cox & De Krosse, 2013).

Redelijkheid

Bij het zoeken naar verantwoorde en geschikte faciliteiten en maatregelen is het belangrijk dat het begrip ‘redelijkheid’ bewaakt wordt. De redelijkheid hangt doorgaans af van de mate van aanvaardbaarheid van de school, de haalbaarheid voor de leerling en de verdedigbaarheid ten aanzien van medeleerlingen.

Redelijkheid hangt ook sterk af van de te verwerven eindcompetenties van een opleidingsonderdeel en de onderwijsomstandigheden (Tops & Boons, 2013).

Verantwoordelijk voor de uitvoering van het dyslexiebeleid op het Maris College zijn: mentoren, vakdocenten, teamleiders, coördinatoren passend onderwijs, medewerkers ICT, het examenbureau per locatie en de schoolleiding.

We dragen de verantwoordelijkheid allemaal.

Dyslexieroute op het Maris

- Copa (coördinator passend onderwijs) zorgt ervoor dat aan het begin van het schooljaar alle kinderen met dyslexie bekend zijn bij mentor en lesgevende docenten.
- Deze zichtbaarheid van kinderen met dyslexie is te vinden in de OMV-lijsten (Omgaan Met Verschillen).
- De OMV-lijsten staan op de F: DATA van het Maris College. Ze zijn te vinden in de map Passend Onderwijs (Copa).
- Alle werknemers van het Maris kunnen deze lijsten zien.
- Bij het instromen op Maris College zorgt frontoffice/backoffice ervoor, dat van alle kinderen met een diagnose dyslexie een notatie is gemaakt in Somtoday. De hulpmiddelen die de leerling nodig heeft, zullen aan deze notatie worden toegevoegd.
- Het examenbureau zorgt, samen met de mentoren van de examenjaren, ervoor dat het proces verbaal goed is ingevuld en dat de juiste hulpmiddelen tot de beschikking van de leerling staan.

Jaarlijks wordt het dyslexiebeleid geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

3. Doelen en uitgangspunten van het dyslexiebeleid

Het doel van het dyslexiebeleid is:

Dyslectische leerlingen...:

- kunnen de opleiding volgen waartoe ze op basis van hun cognitieve capaciteiten (gebaseerd op een IQ-test, het advies van de basisschool en/of Cito scores) in staat zijn;
- kunnen omgaan met hun dyslexie;
- vergroten hun functionele lees- en schrijfvaardigheid, zo nodig met (ICT-) hulpmiddelen.

De volgende uitgangspunten zijn noodzakelijk om deze doelen te bereiken:

- De dyslectische leerling moet in de gelegenheid worden gesteld om te leren omgaan met de vastgestelde leerstoornis.
- De dyslectische leerling toont extra inspanning om met zijn of haar handicap het reguliere programma door te werken.
- De begeleiding van de dyslectische leerling vindt tijdens de les plaats.
- Ondersteuning van de dyslectische leerling vindt plaats gedurende de gehele schoolloopbaan.
- De begeleiding van leerlingen met dyslexie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de leerling, ouders en de school.
- Dyslexie mag geen belemmering vormen voor de algemene ontwikkeling van een kind.
- Alle geboden faciliteiten maken deel uit van het examenbesluit VO, zoals omschreven door het College voor Toetsen en Examens (de CVTE).
- Het gaat om maatwerk. Bijna alle leerlingen met dyslexie hebben behoefte aan maatregelen op maat. De mogelijkheden zoals omschreven in het eindexamenbesluit zijn hierin leidend.

4. Dyslexie: signalering, begeleiding en onderzoek

Voor de signalering van brugklasleerlingen leerlingen met mogelijke taalproblemen worden aan het begin van het schooljaar de gegevens van de aanleverende scholen bekeken op bijzonderheden op het gebied van lezen en/of spelling. Daarnaast worden, aan de hand van de uitslagen van de aan het begin van het schooljaar afgenomen DIA-toetsen, de leerlingen die uitvallen op begrijpend lezen, Nederlands en Engels en/of woordenschat nader bekeken.

Dyslexie is vastgesteld

Van alle brugklasleerlingen die bij aanmelding in het bezit zijn van een dyslexieverklaring wordt de dyslexieverklaring en indien mogelijk het onderzoeksrapport opgevraagd. Deze leerlingen worden geplaatst op de OMV-lijst en de diagnose wordt genoteerd in Somtoday. Op enkele locaties ontvangt de leerling met dyslexie van de Copa een PlusPas met daarop de hulpmiddelen die zij gebruiken.

Voor de aanvraag van faciliteiten/maatregelen moet de leerling over een geldige diagnose beschikken, afgegeven door een GZ-psycholoog/orthopedagoog. Als een leerling op de basisschool een erkende dyslexieverklaring heeft gekregen, neemt het Maris College die verklaring over. Indien dyslexie wordt vastgesteld, terwijl de leerling al op het Maris zit, neemt de school de door een daartoe bevoegde GZ-psycholoog/orthopedagoog afgegeven verklaring over. De dyslexieverklaring wordt opgeslagen in het leerling dossier.

Vermoeden dyslexie

Van alle leerlingen bij wie de aanleverende school heeft aangegeven dat dyslexie vermoed wordt, worden de aanvullende gegevens over de taalontwikkeling door de Copa bekeken of opgevraagd (uitdraai leerlingvolgsysteem, handelingsplannen, verslagen van eerder onderzoek) bij de aanleverende school. Het vermoeden van dyslexie wordt vermeld in de OMV-lijst. Dan is de mogelijkheid gecreëerd voor mentoren en vakdocenten om actiever te signaleren. Mocht vakdocent/mentor het vermoeden bevestigen, zal de Copa ouders adviseren om een dyslexie-onderzoek te laten verrichten. Maris College heeft nauwe banden met Het Leerhuis, <https://www.hetleerhuis.info/>. De Copa kan een deel van de benodigde gegevens genereren, zoals voortgangsresultaten vanuit de basisschool en uitslagen van DIA-toetsen, waardoor een deel van het dyslexie-onderzoek door Het Leerhuis niet meer onderzocht hoeft te worden en een korting verkregen kan worden.

Vermoeden van dyslexie bij leerlingen in hogere leerjaren

Ook kan een vermoeden van dyslexie pas in een hoger leerjaar naar voren komen, bijvoorbeeld omdat een leerling de dyslexie in de eerste leerjaren met zijn of haar cognitieve vermogens heeft weten te compenseren. In dat geval zorgt de mentor voor aanvullende gegevens van ouders en vakdocenten en geeft deze door aan de Copa. Deze zal dan overleg met ouders plegen zoals hierboven beschreven.

5. Maatregelen en faciliteiten

Niet alle leerlingen die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring hebben dezelfde ondersteuning nodig. In een gesprek met de Copa kan de dyslectische leerling aangeven welke ondersteunende maatregelen gewenst zijn en welke hulpmiddelen ingezet worden. Handelingsgerichte adviezen vanuit het onderzoeksverslag naar dyslexie kunnen als leidraad worden gebruikt. De vastgestelde faciliteiten (en eventueel overige belangrijke informatie) worden ook nauwkeurig in de OMV-lijst en in Somtoday vastgelegd. Op deze wijze wordt iedereen goed geïnformeerd. Sommige locaties maken daarnaast gebruik van een Pluspas om de faciliteiten op te registreren. De faciliteiten kunnen worden aangepast als de begeleidingsvraag verandert. In dit hoofdstuk worden de maatregelen en faciliteiten uiteengezet.

Tijdsverlenging

De belangrijkste maatregel die geldt voor alle dyslectische leerlingen op het Maris College is extra tijd voor het maken van toetsen. Iedere dyslectische leerling heeft recht op **20% meer tijd**. Bij SE/CE wordt er een half uur extra tijd gegeven. Deze extra tijd moet komen bovenop eventuele extra tijd die andere leerlingen krijgen. De vakdocent bepaalt zelf hoe voorzien wordt in deze extra tijd.

Spraaksoftware

Alle leerlingen van het Maris College kunnen gebruik maken van TextAid. Deze spraaksoftware leest de proefwerken of schriftelijke overhoringen, het SE en het CE voor. De mentor, teamleider en leden van het examenbureau zorgen ervoor dat TextAid bij de leerlingen bekend is en actief gebruikt wordt indien blijkt dat dit een positieve werking heeft op het begrijpend lezen, zinsbouw en/of spelling en dus de prestatie van de leerling.

Beoordeling van spelling/ grammatica

- Typische dyslexiefouten worden niet meegeteld:
 - fouten met betrekking tot letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties;
 - fouten met betrekking tot (mede-) klinkerverdubbeling;
 - verwisseling van lange en korte klanken in gesloten lettergrepen;
 - vergeten en/of toevoegen van letters;
 - lettervolgorde fouten;
 - fouten in tweetekensklanken;
 - fouten in geval van gelijkklinkende letters;
- Bij andere vakken dan de talen tellen spelfouten niet mee in de beoordeling. Bijvoorbeeld bij aardrijkskunde, geschiedenis, economie of biologie. Als het antwoord van de leerling herkenbaar is, wordt het goed gerekend;
- Dictee fonetisch goedkeuren of mondeling afnemen;
- Bij schrijftoetsen mag een schema voor spelling van werkwoorden gebruikt worden.
- Bij schrijftaken is er een maximale puntenaftrek voor spelfouten, net zoals dit geldt bij het eindexamen.
- Extra instructie of steunkaarten voor gebruik hoofdletters en interpunctie bij de verschillende talen is mogelijk.

Opmaak van toetsen

Voor alle vakken geldt dat toetsen (ook kleine SO's) worden aangeboden in lettertype Arial met een minimale tekengrootte van 12 en een regelafstand van 1.15.

Overige maatregelen en faciliteiten

Onderstaande maatregelen en faciliteiten kunnen indien nodig en gewenst worden ingezet:

- toetsen mondeling afnemen, bijvoorbeeld als er door grammaticale- of spellingsfouten niet meer te controleren is of de leerling de leerstof wel of niet begrijpt. Docenten dienen zich in deze afweging altijd af te vragen wat zij beoordelen: woordkennis, regelkennis, begrip of spelling.
- toetsen op een (school)laptop maken en opsturen naar de docent. Tijdens toetsen in het examenjaar wordt altijd op een laptop van school gewerkt;
- werken met markeerstiften (ook bij toetsen);
- geen voorleesbeurten geven tijdens de les;
- gebruik van de Maris Taalkaart bij alle toetsen, m.u.v. SE/CE;
- nakijkmateriaal voor thuis wordt verschaft;
- een eenvoudiger boekenkeuze toegestaan, alsook het gebruik van 'gesproken' boeken. Alles in overleg met de taaldocent.

Aangepast examen

De mogelijkheid om aangepast examen te doen voor leerlingen met een beperking is vastgelegd in Artikel 55 van het Eindexamenbesluit. In het examenjaar wordt in geval van dyslexie standaard aangeboden:

- Tijdverlenging: bij SE/CE wordt tijdverlenging conform het eindexamenbesluit toegepast;
- Dyslexievariant: bij de Cito kijk- en luistertoetsen Nederlands, Engels, Frans en Duits wordt een dyslexievariant gebruikt;
- Spraaksoftware: het gebruik van auditieve ondersteuning bij SE/CE (in overleg met mentor, leerling en het examenbureau);
- Device: het gebruik van een laptop bij SE/CE (in overleg met mentor, leerling en het examenbureau).

6. Dyslexie in de les

De dyslexiebegeleiding op onze school is vooral gericht op een geïntegreerde aanpak: een vorm van begeleiding die zo veel mogelijk binnen de klassikale lessen wordt gegeven. De school streeft ernaar in vaklessen het pedagogisch/didactisch handelen af te stemmen op de instructie- en begeleidingsbehoefte van de leerlingen.

Het is van belang dat **de vakdocent**:

- op de hoogte is van het feit dat de leerling dyslectisch is en als gevolg daarvan de toegestane faciliteiten in de praktijk uitvoert en naleeft (specifieke informatie staat in Somtoday, op de OMV-lijst en evt. op de Pluspas);
- zorgt voor een goede planning van de lesstof en geeft huiswerk tijdig op;
- zorgt voor een goede lesstructuur (volgens het DIM), zodat de leerling voldoende tijd heeft de opdrachten naar behoren uit te voeren en waar nodig extra hulp krijgt;
- zorgt voor helder taalgebruik (mondeling en schriftelijk);
- brengt variatie aan in werkvormen en maakt gebruik van hulpmiddelen ter ondersteuning (auditief en visueel);
- effectieve lees- en leerstrategieën laat toepassen en de resultaten daarvan regelmatig controleert;
- zo weinig mogelijk aantekeningen dicteert, maar deze bij voorkeur geschreven aanlevert;
- toetsen afneemt die qua lay-out en tekst er verzorgd en overzichtelijk uitzien;

De **leerling** moet ook in de lessen geleerd worden goed om te gaan met de dyslexie. Hij/zij moet gefaciliteerd en gestimuleerd worden zelf oplossingen te vinden voor de problemen. De leerling is uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor de eigen resultaten. Ook de leerling met dyslexie en zijn ouders hebben een inspanningsverplichting om tot maximale prestatie van de leerling te komen. Het is van belang dat de leerling:

- zorgt voor een open en actieve leerhouding;
- aangeleerde (compenserende) lees- en leerstrategieën consequent toepast;
- (compenserende) hulpmiddelen consequent en doelmatig gebruikt.

Het is van belang dat de ouders ervoor zorgen dat hun kind in het bezit is van een goed werkend device. Ook zien zij erop toe dat de leerling gebruik maakt van hulpmiddelen indien school aangeeft dat dit de resultaten van de leerling verhoogt.

7. Coördinator Passend Onderwijs, teamleider, mentor en medewerker ICT

Taken en verantwoordelijkheden Maris College.

Coördinator Passend Onderwijs

- Coördineren van de begeleiding van leerlingen met dyslexie;
- Indien hulpvraag mentor over dyslexie: Bekijken behaalde DIA-scores van alle leerjaren
- Voeren van een ouder-kind-gesprek aan de hand van de handelingsadviezen uit het onderzoeksverslag van leerlingen bij wie dyslexie is vastgesteld. In dit gesprek worden er afspraken gemaakt over het gebruik van faciliteiten die op de OMV-lijst, in Somtoday en evt. op de PlusPas ingevuld worden;
- Adviseren van mentoren en vakdocenten over de begeleiding van dyslectische leerlingen in de klas;
- Informeren van ouders/verzorgers over het dyslexiebeleid van de school;
- Mentor/team ondersteunen als er een hulpvraag is over het gebruik van Textaid, de schoollaptop en andere digitale hulpmiddelen;
- Adviseren van schoolleiding/examenbureau over het verlenen van toestemming voor het gebruik van voorleessoftware, vrijstellingen en laptopgebruik bij toetsen;
- Informeren van schoolleiding, teamleiders en vakdocenten over regelingen met betrekking tot dyslexie;
- Bestellen digitale boeken (Dedicon, Stichting TI) als leerlingen werken met software als TextAid, Kurzweil of de LexApp;
Info:StichtingTI:<https://woordhelder.nl/nieuws/woordhelder-algemeen/alternatief-voor-boeken-dedicon>;
- Onderhouden van contact met externe organisaties, betrokken bij de leerling met dyslexie.

Teamleider

- Ondersteunt de mentoren en de vakdocenten met het naleven van de gemaakte afspraken;
- Is (samen met de mentor) verantwoordelijk voor het signaleren en activeren van problemen m.b.t. dyslexie;
- Raadpleegt de Copa als er hulpvragen zijn;
- De teamleider koppelt terug naar de mentor, de vakdocenten en de ouders;
- Zorgt voor de mogelijkheid van het gebruik van de faciliteiten.

Mentor

- Monitort dyslectische leerlingen;
- Leerlingen die geen hulpmiddelen gebruiken, maar wel uitvallen op talen: Mentor gaat gesprek met Copa aan om te overleggen welke hulpmiddelen ingezet kunnen worden;.
- De mentor checkt of de leerlingen de hulpmiddelen daadwerkelijk gebruiken;
- De mentor inventariseert of het gebruik van de hulpmiddelen overal

en bij iedereen goed gaat. Zo niet, dan geeft mentor dit door aan de teamleider.

Medewerker ICT

- Adviseren de Copa's en de schoolleiding over aanschaf van hard- en software met betrekking tot de spraaksoftware;
NB: Het Maris College maakt al geruime tijd gebruik van spraaksoftware TextAid;
- Zorgen ervoor, door update en upgrade, dat TextAid goed functioneert;
- Zorgen ervoor dat op alle locaties op alle laptops TextAid beschikbaar is.

8. Aangepaste programma's en ontheffing voor moderne vreemde talen Frans en Duits

De mogelijkheden om (gedeeltelijke) ontheffing te verlenen voor een tweede moderne vreemde taal verschillen per schoolsoort en leerjaar. Binnen de kaders van de wettelijke bepalingen en voorschriften wordt in dit hoofdstuk allereerst omschreven welk algemeen beleid er met betrekking tot een aangepast programma is en of een ontheffing voor Frans/Duits wordt gegeven. In de daarop volgende paragrafen worden de aanvullende voorwaarden en de aanvraagprocedure nader omschreven.

Beleid tegemoetkoming aangepast programma Frans/Duits op onze school havo/vwo (leerjaar 1, 2 en 3)

In klas 1, 2 en 3 volgen de leerlingen Frans en Duits. De verplichtingen/mogelijkheden voor een leerling met dyslexie zijn als volgt:

De leerling volgt gedurende de onderbouw voor Frans en Duits het reguliere programma; wel kan er gekeken worden naar passend onderwijs wanneer de leerling uitvalt op bepaalde onderdelen óf zodanig veel moeite heeft met het vak dat de tijd die de leerling moet besteden aan het huiswerk en leerwerk het 'normaal' overschrijdt. De leerling kan dan, na zeer goed overleg, gebruik maken van een 'light-versie' van het vak waarbij de nadruk komt te liggen op de communicatieve vaardigheden.

Bovenbouw havo (klas 4 en 5)

Voor 4 havo en hoger is er geen sprake van een aangepast programma of ontheffing vanwege het feit dat de leerling een profiel kan kiezen zonder tweede moderne vreemde taal. Mocht een leerling door willen stromen naar het VWO, dan kan de vrijstelling aangevraagd worden in aanloop naar 5 VWO op dezelfde manier als van leerlingen uit 3 VWO verwacht wordt.

Bovenbouw vwo (leerjaar 4, 5 en 6)

Op grond van het feit, dat dyslexie een stoornis is die specifiek betrekking heeft op taal, kan ontheffing worden verleend voor een tweede moderne vreemde taal. Er moet een vervangend vak worden gekozen.

Aanvullende voorwaarden en aanvraagprocedure aangepast programma / ontheffing Frans/Duits

Lang niet alle leerlingen met dyslexie hebben een aangepast programma of vrijstelling nodig. Het geldt dan ook alleen voor leerlingen met een ernstige vorm van dyslexie bij wie de kansen op schoolsucces en goede afronding van de opleiding in gevaar komen.

Voor het toekennen van een aangepast programma of ontheffing moet het volgende in acht worden genomen:

Aangepast programma

Er mag op grond van wet- en regelgeving voor Frans en/of Duits een aangepast programma worden toegekend;

Een leerling kan alleen in aanmerking komen voor een aangepast programma als in voldoende mate compenserende en dispenserende faciliteiten zijn verstrekt;

- Naast het bovengenoemde moet duidelijk zijn dat de leerling ondanks zijn beperking voldoende inzet heeft laten zien bij het betreffende vak;
- Een aangepast programma zal een individueel, passend programma zijn. In het leerstofaanbod moet een ernstig dyslectische leerling zo weinig mogelijk hinder ervaren van zijn/haar dyslexie;

Ontheffing

- Er mag op grond van wet- en regelgeving in de bovenbouw een ontheffing voor Frans of Duits worden toegekend;
- Indien een ontheffing voor Frans of Duits wordt toegekend kan dit vak in de bovenbouw niet meer gekozen worden. Het beperkt dus de keuze- mogelijkheden voor de leerling;
- Indien een ontheffing voor Frans of Duits wordt toegekend zal de leerling tijdens de lessen van het betreffende vak op school verplicht moeten werken aan andere vakken, bij voorkeur Nederlands, Engels of de andere moderne vreemde taal.

Alleen in de bovenbouw van het vwo geldt dat de leerling bij het verlenen van een ontheffing voor Frans of Duits een vervangend vak moet kiezen.

Procedure aanvraag vrijstelling

Tijdspad

Leerjaar 1

Halverwege het schooljaar wordt een voorlichtingsbijeenkomst over dyslexie-hulpmiddelen georganiseerd. Leerlingen kiezen n.a.v. deze bijeenkomst of zij hulpmiddelen in gaan zetten ja/nee. Zij geven hun keuze door aan de coördinator passend onderwijs. Mochten de leerlingen hulpmiddelen gaan inzetten, dan wordt geacht dat zij de hulpmiddelen gedurende de rest van het schooljaar consequent inzetten. Elke leerling tekent een contract, waarop staat dat ouders bij de Copa moeten melden wanneer hun kind toch af wil zien van de hulpmiddelen.

Leerjaar 2 en 3

Aan het begin van het schooljaar wordt er een voorlichtingsbijeenkomst over dyslexie-hulpmiddelen voor leerjaar 2 en 3 georganiseerd. Leerlingen kiezen dan of zij de hulpmiddelen in gaan zetten ja/nee. Zij geven hun keuze door aan de Copa. Mochten de leerlingen hulpmiddelen gaan inzetten, dan wordt geacht dat zij de hulpmiddelen gedurende de rest van het schooljaar consequent inzetten. Wanneer een leerling toch af wil zien van de hulpmiddelen, wordt dit door ouders gemeld bij de Copa.

Leerjaar 3

De Copa stuurt begin november het aanvraagformulier m.b.t. de aanvraag vrijstelling 2e moderne vreemde taal naar ouders van leerlingen die hiervoor in aanmerking komen. Leerlingen die hiervoor in aanmerking komen zijn: leerlingen die al langere tijd (minimaal vanaf begin schooljaar 3) werken met de hulpmiddelen.

Vóór de kerstvakantie dient het aanvraagformulier ingeleverd te zijn bij de Copa. Na de kerstvakantie en vóór 28 januari wordt er een vergadering gehouden met de Commissie vrijstelling 2^e moderne vreemde taal (bestaande uit vakdocent, teamleider, locatieleider en coördinator passend onderwijs) om te bepalen wie in aanmerking komt voor definitieve vrijstelling.

Criteria die gehanteerd worden door de commissie:

1. cijferbeeld
2. inzet/inspanning
3. Inzicht
4. leesvaardigheid
5. tijdsinvestering m.b.t. de hulpmiddelen

Vrijstelling is toegekend

- In geval van een vrijstelling worden de afspraken over het vervangend programma gemaakt door de teamleider in overleg met de mentor/Copa en indien nodig de decaan. Deze afspraken worden opgenomen in Somtoday.
- Ouders/verzorgers en leerling worden door de teamleider schriftelijk op de hoogte gesteld van het besluit van de commissie. Tevens verschaffen zij informatie over de inhoud van een vervangend vak in geval van een ontheffing.
- De leerlingen krijgen een aangepast programma tijdens de lessen Frans/Duits. Leerlingen hoeven niet meer deel te nemen aan leertoetsen van Frans/Duits.

Wat doen we met leerlingen die net voor of pas ná januari leerjaar 3 een diagnose dyslexie krijgen?

Leerlingen gebruiken vanaf dat moment hulpmiddelen en werken hiermee tot het eind van het schooljaar. Aan het eind van schooljaar wordt er een vergadering gehouden en de leerling hoort dus pas aan het eind van het jaar of hij/zij vrijstelling krijgt. De leerling moet tot die tijd gewoon meedoen in de klas met toetsen etc.

9. Faciliteiten bij toetsen en aanschaf digitale schoolboeken.

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke hulpmiddelen tijdens toetsen mogelijk ingezet kunnen worden en hoe de aanschaf van digitale schoolboeken verloopt.

Hulpmiddelen bij toetsen

Ouders/verzorgers van dyslectische leerlingen met ernstige lees- en schrijfproblemen kunnen bij de mentor en/of teamleider een verzoek indienen om gebruik te maken van digitale hulpmiddelen bij toetsen (proefwerken, SE's en CE's). Advies hierover wordt bij de Copa ingewonnen. Omgekeerd kan de school een ernstig dyslectische leerling adviseren bij toetsen gebruik te maken van een laptop met of zonder voorleesfunctie.

Laptop als schrijfgerei

(Dyslectische) leerlingen met ernstige spelling en/of handschrift problemen kunnen de laptop bij toetsen als schrijfmiddel gebruiken.

Laptop met voorleesprogramma

Bij toetsen stelt de school een laptop met een voorleesprogramma (thans TextAid) beschikbaar. Dit programma ondersteunt de leerling bij het lezen en schrijven en kan in principe voor alle vakken ingezet worden.

Gebruik laptop van school

Elke locatie bepaalt zelf hoe het gebruik van een dergelijke laptop gehanteerd wordt. Bijvoorbeeld:

- Is er in het lokaal een kast met beschikbare laptops?
- Moet de leerling op vertoon van zijn schoolpas een laptop bij de balie halen?
- Staan de laptops al klaar voor gebruik (bij SE's en CE's)?

Een laptop van school biedt de leerling twee mogelijkheden:

1. Gebruikt alleen het voorleesprogramma en werkt de opdrachten op papier uit.
2. Gebruikt het voorleesprogramma en de laptop als schrijfgerei.

Tijdens de toets heeft de leerling geen toegang tot het internet en kan een digitaal woordenboek niet geraadpleegd worden. In overleg met de docent kan bepaald worden voor welke toetsen de laptop wordt ingezet.

Thuis gebruik

Ter ondersteuning van het lezen en schrijven kunnen dyslectische leerlingen in overleg met de teamleider, mentor, vakdocent en Copa tijdens de lessen en thuis gebruik maken van zeer uiteenlopende hulpmiddelen. Dit is met name een eigen laptop met een voorleesprogramma. Vanuit school wordt TextAid als hulpmiddel verzorgd. Dit hulpmiddel kan ook op een eigen device gebruikt worden. Ouders en leerling kunnen ook kiezen voor andere spraaksoftware zoals Kurzweil 3000, Alinea, etc. NB: Tijdens SE's en CE's wordt TextAid gebruikt!

Een aantal leerboeken kunnen worden voorgelezen. De Copa zorgt ervoor dat deze boeken digitaal geleverd worden aan de leerling zodat TextAid de boeken kan voorlezen. Zij zal de schoolboeken bij Dedicon of de Stichting TI kunnen bestellen.

Niet alle schoolboeken kunnen worden voorgelezen. Ouders zijn dan zelf verantwoordelijk voor het scannen van de boeken zodat TextAid gebruikt kan worden.

Aanschaf van digitale boeken bij Stichting Dedicon (<https://www.dedicon.nl/>) of Stichting TI (<https://stichtingti.nl/>):

1. Voordat digitale boeken worden besteld, moet het zogenaamde voorleesprogramma TextAid op de laptop / mobiele telefoon van de leerling geïnstalleerd zijn. Dit regelt school.
2. Ouders/verzorgers en leerling geven aan voor welk vak de Copa digitaal materiaal bij moet bestellen. Voor elk geleverd boek worden door beide leveranciers kosten in rekening gebracht; deze kosten zijn voor rekening school.

10. Interessante en informatieve websites

- www.masterplandyslexie.nl (is het dyslexieprotocol van de school op gebaseerd)
- www.dyslexie.startpagina.nl (als je iets meer wilt weten over dyslexie)
- www.steunpunt dyslexie.nl (veel informatie over dyslexie in VO)
- www.lexima.nl (producent van software en andere hulpmiddelen, veel info)
- www.dyslexie-vraagbaak.nl (onderdeel van Lexima)
- www.balansdigitaal.nl (landelijke vereniging voor ouders van kinderen met een leer- en/of gedragsstoornis)
- www.wrts.nl (woordjes leren voor Nederlands, Engels, Frans en Duits)
- www.Dedicon.nl (digitale schoolboeken)
- <https://stichtingti.nl> (digitale schoolboeken)
- www.passendlezen.nl (digitale leesboeken)
- www.wetten.nl (wet- en regelgeving onderbouwleerlingen)
- www.examenblad.nl (wet- en regelgeving bovenbouwleerlingen)
- www.mindmeister.com (organiseren van schoolwerk via mindmapping)